

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 189/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. J. W., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. J. W. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2008 doručená sťažnosť Mgr. J. W., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007, ktorou žiadala, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 15. 11. 2007, sp. zn. 3 Co 128/06, v jeho časti týkajúcej sa náhrady trov konania odporcu sťažovateľkou, porušil základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 11. 2007, sp. zn. 3 Co 128/06, v jeho časti týkajúcej sa náhrady trov konania odporcu sťažovateľkou, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky na účet právneho zástupcu sťažovateľky, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

Z podanej sťažnosti a pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 253/04 vyplynulo, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala 29. decembra 2004 okresnému súdu žalobu o ochranu osobnosti smerujúcu proti vydavateľovi týždenníka, ktorý uverejnil 20. septembra 2004 na titulnej stránke fotografiu sťažovateľky a P. W. doplnenú textom a vnútri rovnakého čísla týždenníka ďalšie fotografie, ktoré zachytávali rovnaké osoby, ďalej fotografiu maloletej dcéry sťažovateľky a fotografiu domu a motorového vozidla sťažovateľky doplnené popiskami, a to ako súčasť článku pod titulkom „Už nie je sám. Rok po tom, čo sa P.r W. stal vdovcom, začal žiť so svojou priateľkou“. V článku bolo uvedené meno a priezvisko sťažovateľky, meno dcéry sťažovateľky a sťažovateľka bola označená v medzitulku ako „rozvedená sudkyňa“. Podanou žalobou sa sťažovateľka domáhala zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 1 000 000 Sk. Dôvodila tým, že „zákon o sudcoch a prísediach“ nepripúšťa bez súhlasu sudcu uverejňovať jeho tvár, čo sa vzťahuje i na rodinných príslušníkov sudcu, sudca má právo aj na primerané utajenie údajov o svojej osobe a poukázala i na to, že uverejnené údaje sú hrubým zásahom do jej súkromia a znižujú jej dôstojnosť.

Okresný súd rozsudkom č. k. 11 C 253/04-137 zo 16. januára 2006 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke 350 000 Sk, nahradiť jej trovy konania v sume 111 262 Sk a vo zvyšku žalobu zamietol. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania okresný súd vychádzal z toho, že hoci sťažovateľka mala vo veci úspech iba čiastočný, súd jej priznal

plnú náhradu trov konania, pretože rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu [§ 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], a pokiaľ ide o výšku odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby vychádzal z hodnoty veci, ktorá predstavovala 1 000 000 Sk [§ 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“)]. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obaja účastníci konania.

Krajský súd o podaných odvolaniach rozhodol rozsudkom č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 tak, že rozsudok okresného súdu v jeho vyhovujúcej časti, ktorou súd prvého stupňa zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke 350 000 Sk, zmenil tak, že návrh zamietol, v zamietajúcej časti potvrdil a zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 123 112, 50 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Svoje rozhodnutie v merite veci odôvodnil tým, že sa plne stotožnil so žalobou sťažovateľky, pokiaľ ide o to, že uverejnený článok nemal spravodajský charakter, uverejnené údaje sa týkali súkromia sťažovateľky, ktorá ako sudkyňa má navyše zákonom zaručenú ochranu práv sudcu a ktorá sa nie vlastnou vinou stala terčom publicity, a teda žalovaný neoprávnene zasiahol do osobnosti sťažovateľky. Žalobe však nebolo možné vyhovieť z dôvodu, že predmetom konania bola iba náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch a pre takto vymedzený predmet konania platí, že žalobca môže byť v konaní úspešný iba vtedy, ak preukáže, že konaním žalovaného došlo k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti žalobcu v spoločnosti, a to nie iba v bežnej miere, ale v miere značnej. Sťažovateľka v konaní nepreukázala, že k takýmto následkom došlo.

Pokiaľ ide o výrok o náhrade trov konania, krajský súd rozhodol o náhrade trov konania s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 OSP. Priznal však úspešnému žalovanému iba náhradu trov prvostupňového konania, keďže nárok na náhradu trov odvolacieho

konania si žalovaný neuplatnil a výslovne uviedol, že jej priznanie nežiada. Pri vyčíslení odmeny advokáta za poskytovanie právnych služieb vychádzal odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa z hodnoty veci 1 000 000 Sk (§ 13 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Tvrdené porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy výrokom o náhrade trov konania rozsudkom č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 odôvodnila sťažovateľka v sťažnosti tým, že krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 OSP, keď vychádzal z toho, že v konaní mal žalovaný plný úspech vo veci. Sťažovateľka poukazuje na to, že v tejto veci nebolo sporné, že žalovaný neoprávnenne zasiahol do jej osobnosti, čo konštatoval aj krajský súd. Dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľky bolo iba to, že nebolo preukázané naplnenie podmienok jedného z čiastkových nárokov, ktorého sa v konaní o ochranu osobnosti možno domáhať, a to podmienok na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podľa názoru sťažovateľky všeobecné súdy o naplnení podmienok na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch rozhodujú subjektívnejšie a voľnejšie, než v akejkoľvek inej agende, pretože podmienky takéhoto nároku sú formulované pomocou popisu všeobecných javov, a nie pomocou právnych pojmov, ako aj v dôsledku rôznorodosti prístupu súdov k posudzovaniu naplnenia podmienok vzniku tohto nároku. Navyše v konaní o ochranu osobnosti nebola náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch jediným predmetom, išlo o konanie spojené a pozostávajúce z konania o ochranu osobnosti a konania o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, čomu nasvedčuje aj formulácia príslušného ustanovenia o výške súdneho poplatku v sadzobníku súdnych poplatkov. Sťažovateľka preto tvrdí, že s ohľadom na uvedené skutočnosti mala vo veci nesporne úspech v jej hlavnej časti, a preto aj v podstate veci, keďže krajský súd dospel k záveru, že konaním žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do jej osobnosti. Odôvodnenie rozsudku č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania považovala navyše sťažovateľka za ústavne nekonformné, pretože nedalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, rozhodnutie o náhrade trov konania bolo nespravodlivé a nedostatočne odôvodnené. Účastníci občianskeho súdneho konania majú právo na to, aby súd nielen výslovne určil,

ktorý účastník bol v konaní úspešný a do akej miery, ale aj na to, aby súd jasne a zrozumiteľne uviedol, na základe ktorých právnych záverov k tomuto záveru dospel.

Rozsudok krajského súdu č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 nadobudol právoplatnosť 2. januára 2008.

Sťažovateľka podala 4. februára 2008 proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 dovolanie, ktorým navrhla dovolaciemu súdu zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Dovolanie sťažovateľky je založené v spise okresného súdu na čl. 209 – 221.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 238 ods. 1 OSP dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 128/06-203 z 15. novembra 2007 bolo rozhodnuté tak, že rozsudok okresného súdu v jeho vyhovujúcej časti, ktorou súd prvého stupňa zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke 350 000 Sk sa zmeňuje tak, že návrh sa zamietá a zaväzuje zaplatiť trovy konania sťažovateľkou.

Proti takémuto zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu vo veci ako celku je nepochybne dovolanie prípustné v zmysle § 238 ods. 1 OSP. Preto možno konštatovať, že o ochrane práv a slobôd sťažovateľky v konaní pred krajským súdom vo veci sp. zn. 3 Co 128/06 patrí rozhodovať dovolaciemu súdu.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha právomoc ústavnému súdu zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Sťažovateľka namietala porušenie svojho označeného práva postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 128/06. Ústavný súd však konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nie je príslušný na preskúmanie postupu krajského súdu pod sp. zn. 3 Co 128/06 v zmysle namietaného porušenia označeného práva na spravodlivé súdne konanie, pretože sťažovateľka mala k dispozícii účinný opravný prostriedok, ktorý jej zákon poskytuje na ochranu jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a na použitie ktorého bola sťažovateľka oprávnená podľa osobitných predpisov. Takýmto právnym prostriedkom bolo dovolanie podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorému predchádzalo namietané konanie. Právomoc všeobecného súdu rozhodnúť o dovolaní teda v tomto prípade (vzhľadom na princíp subsidiarity) vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd časť sťažnosti sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojich základných práv a slobôd napadnutým postupom krajského súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších nárokoch sťažovateľky (priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrada trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom) nerozhodoval.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2008